

Preromanika

Umetnost iz vremena opšte seobe naroda u Evropi, iz vremena prodiranja varvarskih plemena koja s istoka dolaze u zapadnu Evropu, tzv. "mračni srednji vek".

Ova umetnost podrazumeva likovna ostvarenja Kelta, Ostrogota, Vizogota, Franka, Langobarda, Slovena, kao i predstavnika drugih pokrštenih naroda ranog srednjeg veka.

Ona se, prema najuticajnijim narodima, deli na:

- Merovinšku umetnost (5-8. v.)
- Karolinšku umetnost (8-9. vek)
- Otonsku umetnost (10. vek).

Preromanika

Izvori

- Antička arhitektura
- Germanska arhitektura

Tokom ovog perioda dolazi do međusobnog uticaja antičke i ranohrišćanske arhitekture sa varvarskom arhitekturom, kreirajući nove forme.

U ovom periodu ne formira se novi stil u arhitekturi. Razvija se uglavnom centralna građevina koja je nastala evolucijom hrišćanske grobne crkve – tzv. Martiriji (franc. Martirium), kapelice za sahranu mučenika koji su branili hrišćanstvo.

Arhitektura je zbog nomadskog načina života uglavnom drvena i praktična, a ne monumentalna.

Merovinška bazilika u Mecu.

Preromanika

Teodorikov mauzolej u Raveni (Italija), 6. vek

Najznačajniji primer ostrogotske arhitekture je Teodorikov mauzolej u Raveni iz 6. veka. Građevina je u obliku krsta sa krstastim svodom. S spoljne strane ima desetougaone zidove, a sa svake strane tog desetougla ima jednu pravougaonu nišu. Gornji sprat je uži od prizemlja. Ceo mauzolej je podignut od precizno obrađenog kamena (tesanika) utopljenog u malter, što je u to vrijeme bilo izuzetno retko. Zanimljivo je da je monumentalna kupola isklesana iz jednog bloka kamena, teška nekoliko tona.

Preromanika

Kraljevska palata, kasnije crkva
Santa María del Naranco.

Primjer Asturijske umetnosti
Ramirense perioda u Španiji
(711-910). Zajedničke likovne
karakteristike umetnosti u doba
seobe naroda jesu izrazita
ornamentika i dekorativnost.

Preromanika

KAROLINŠKA UMETNOST

Podrazumeva razdoblje od 8. do 10. veka, a svoj procvat doživljava u umetnosti Karla Velikog. On je pokušao sačuvati sve što je ostalo od Rimske civilizacije, posebno rimsку književnost kroz sakupljanje i prepisivanje starih rimskih rukopisa. Na taj način je pokušao sačuvati deo slavne prošlosti. Danas poznajemo rimske pisce, uglavnom zahvaljujući brojnim i izuzetno kvalitetnim karolinškim rukopisima.

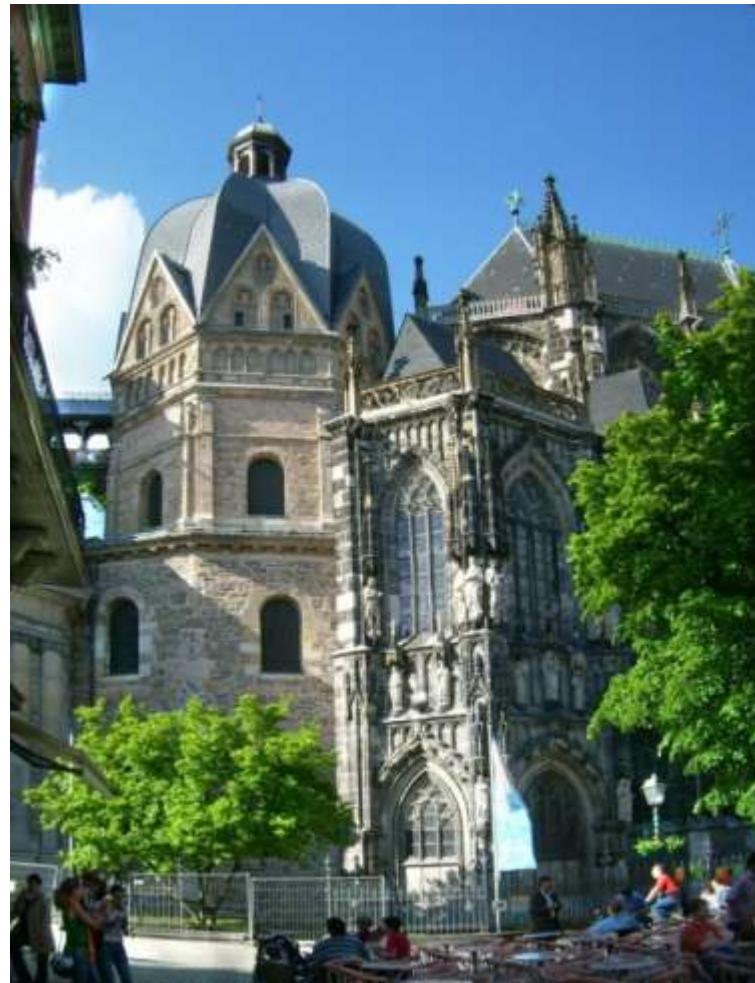
Preromanika

KAROLINŠKA UMETNOST

Karolinška renesansa je naziv za kulturni preporod (obrazovanja, književnosti, građevinarstva) u rano vreme Dinastije Karolinga, pokrenut na dvoru Karla Velikog (742—814).

Reforme Karla Velikog:

- osnivanje dvorske biblioteke
- razvoj novog oblika pisma za pisanje knjiga
- sakupljanje i kopiranje klasika na latinskom
- kraljevske upute i naredbe kojima se crkvama i manastirima u carstvu nalaže briga i nega;
- podsticanje građevinarstva jezikom oblika rimske arhitekture.

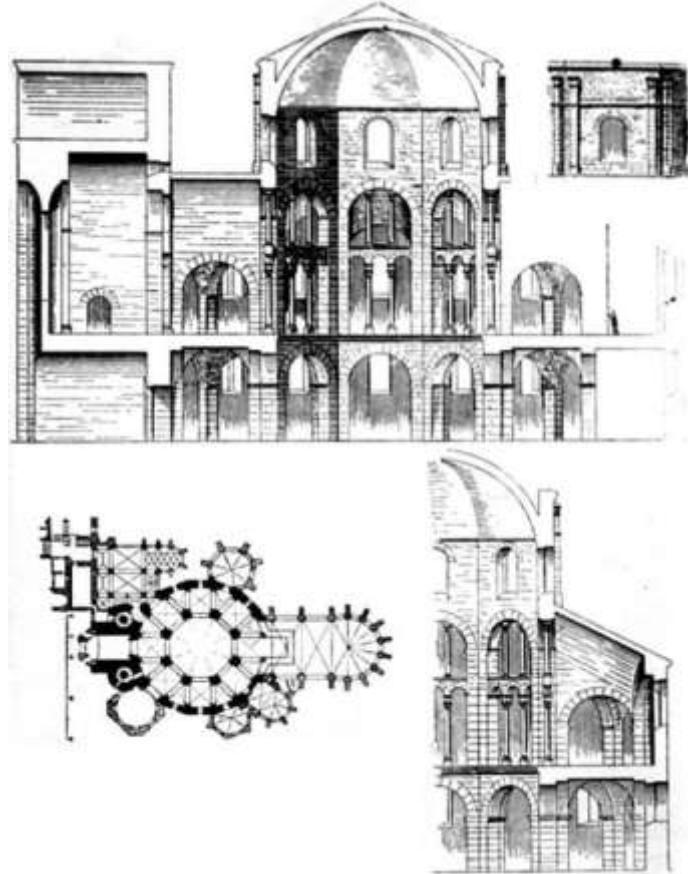
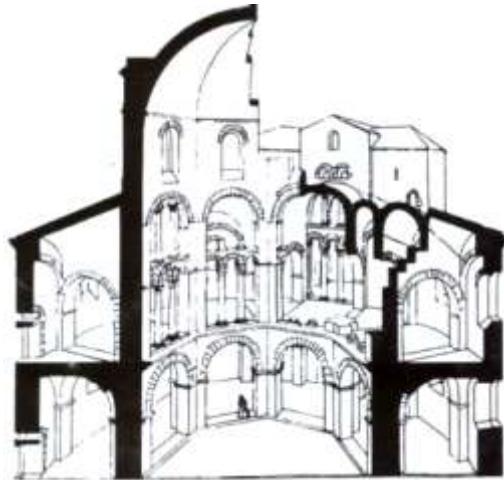
Preromanika

Palatin, Ahen (796-805)

Ahenska katedrala je projekt nastao pod uticajem S. Vitale u Raveni (526.-547.), i crkve Serđia i Vakha u Konstantinopolju (536.). Crkva centralnog tipa.

Dvorska kapela sastoji od širokog narteksa, koji je sa svake strane imao po dve kule sa stepeništem. Ovakva konstrukcijska šema "ulaza s dve kule" biti osnova za arhitekturu srednjeg veka.

Ogroman značaj koji se u to vreme ponovo počeo davati građevinarstvu ogleda se u reprezentativnim građevinama vladara kao i u ideji o stvaranju idealne manastirske arhitekture u 9. veku.

Preromanika

Palatin, Ahen (796-805)

Preromanika

Palatin, Ahen (796-805)

Preromanika

Kraljevska opatija Lorsch

Lorsch je jedan od najpoznatijih i najcenjenijih samostana Karolinškog carstva.

Ulagna vrata (Torhalle) iz 9. veka su jedinstven ostatak karolinških vremena. U njoj su spojeni elementi rimskog slavoluka (lučni prolaz, pilastri) sa elementima autohtone tevtonske ostavštine (slepe arkade bez baza, polihromni zidovi).

Preromanika

Otonska arhitektura

Fazu kasne predromanike, na području današnje Nemačke gdje je vladala Otonska dinastija u 10. veku. Otonska, kao i Karolinška dinastija, neguje tzv. aristokratsko-dvorski karakter, što znači da je sva umetnička produkcija vezana samo za dvor i samostan.

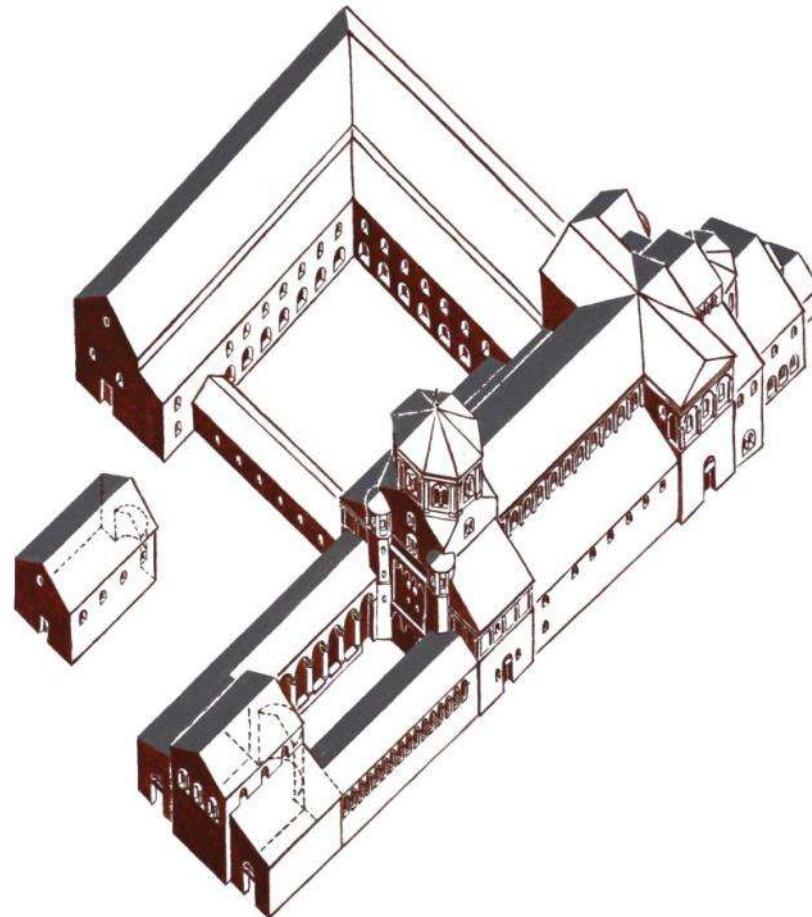
Otonska arhitektura crpi inspiraciju iz karolinške i vizantijske arhitekture. Osim nekih primera pod uticajem osmostranog Palatina u Ahenu, verska arhitektura teži odstupanju od centralizovanog plana. Inspiracija dolazi iz rimske bazilike, a Otonska arhitektura čuva karolinške apside na oba kraja crkve.

St. Michael, Hildesheim, Nemačka (1010–33)

Preromanika

Rekonstrukcija opatije u
Esenu, Nemačka

Preromanika

Crkva sv. Donata u Zadru (9. vek)

Crkva kružne osnove iz 9. veka. Oko kružnog jezgra – nad kojom je izvorno bila kupola – obavija se prstenasti brod s tri apside na istoku, a taj oblik se ponavlja i na spratu.

Po tipu gradnje sledi oblike dvorskih crkava kružnog osnove od ranoviizantijskog do karolinškog perioda. Ipak, po svojoj gruboj monumentalnosti (visina 27, a širina 22 metra), neobičnom cilindričnom obliku i dvostrukim unutrašnjim prostorom ističe se originalnošću.

Preromanika

Manastiri

St. Galen, Švajcarska (8.vek)

Manastiri su u doba ranog srednjeg veka bili centri religioznosti, duhovnog života, kulture i umetnosti.

Opatija je osnovan 719. godine. Škola St. Gallena je postala središte umetnosti, humanizma i nauke, a prepisivanjem iluminiranih rukopisa zasnovana je slavna biblioteka.

Biblioteka manastira je i danas jedna od najbogatijih biblioteka na svetu. Ona poseduje najkompletiju kolekciju ranih srednjovekovnih rukopisa na nemačkom govornom području.

